

Atvinnuvegaráðuneytið
Skúlagata 4
101 Reykjavík
Sent á vef samráðsgáttar

Reykjavík, 18. febrúar 2026.

Efni: Umsögn Landssambands veiðifélaga um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Hafrannsóknastofnun, rannsókn- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Landssamband veiðifélaga, kt. 640374-0129 (hér eftir „LV“, „Landssambandið“ eða „Sambandið“), veitir hér með eftirfarandi umsögn um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Hafrannsóknastofnun, rannsókn- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna (hér eftir „frumvarpið“), sbr. auglýsingu frá atvinnuvegaráðuneytinu á vef samráðsgáttar frá 4. febrúar 2026.

Landssambandið er sameiginlegur vettvangur allra veiðifélaga á landinu. Markmið sambandsins er að fara með sameiginlega hagsmuni veiðifélaga og landeigenda lax- og silungsveiðiáa. Eitt helsta hagsmunamál veiðiréttarhafa er að auka þekkingu á ferskvatnsvistkerfum og sérstaklega þeim ám og vötnum sem fósra villta stofna laxfiska. Sú auðlind sem felst í öflugum villtum laxfiskastofnum er gríðarlega verðmæt fyrir Íslendinga en verðmæti hennar hefur verið metið á 170,5 milljarða króna (verðlag ársins 2018) samkvæmt skýrslu Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands.

Almennar athugasemdir Landssambandsins um frumvarpið

Landssambandið fagnar því að stjórnvöld skuli hafa ráðist í rýni á hlutverki, virkni og stefnu Hafrannsóknastofnunar. Slík vinna er tímabær, enda hefur umhverfi stofnunarinnar og kröfur til hennar þróast hratt á undanförunum árum, bæði vegna breyttra aðstæðna í náttúru og samfélagi og vegna aukinnar þörf á traustri, gagnsærri og samræmdari ráðgjöf.

Það er ljóst að ýmsir hagsmunaaðilar sem hafa hag í öflugum ferskvatnsvistkerfum s.s. heilbrigðum og öflugum laxfiskastofnum hafi gagnrýnt hversu litla áherslu sá málaflokkur hefur fengið innan Hafrannsóknastofnunar. Sambandið telur þetta frumvarp gott fyrsta skref í að auka áherslu á vöktunar- og rannsóknarstarf innan Hafrannsóknastofnunar á vistkerfum ferskvatns hér á landi. Telur sambandið einnig ljóst að í frekari skipulagsbreytingum að þurfi

að aðgreina milli eldisviðs og ferskvatnssviðs, enda ganga þar hagsmunir í berhögg hvorn við annan.

Landssambandið fagnar því að ráðgjafanefnd skuli funda með tíðari hætti en hefur verið, enda hefur borið á því að fundir einu sinni til tvisvar á ári hafi með engum hætti verið fullnægjandi. Sambandið skilur einnig röksemdafærslu fyrir lagabreytingunum sem snúa að hverjir skulu eiga sæti í nefndinni. Landssambandið telur þó að það þurfi að festa betur í sessi ákveðna kjarna hagsmunaaðila, til að koma í veg fyrir að frumvarpið veiki stöðu slíkra hagsmunaaðila og telur sambandið að tryggja þurfi að fulltrúar veiðifélaga teljist til kjarna hagsmunaaðila við skipan og starf ráðgjafarnefndar.

Landssambandið fagnar því að standi til að láta stofnunina innleiða langtímastefnu um verkefni sín. Sambandið leggur til að langtímastefna stofnunarinnar innihaldi sérstakan hluta um ferskvatnsvistkerfi með skýrum, mælanlegum og tímasettum markmiðum, auk skilgreindra árangursvísa. Jafnframt leggur LV áherslu á að árleg framvinduskýrsla verði birt opinberlega þar sem gerð er grein fyrir stöðu markmiða, frávikum og viðbrögðum.

Landssambandið telur að í frumvarpinu skorti áherslu um að Hafrannsóknastofnun vinni með skilvirkum og jákvæðum hætti með þeim fjölmörgu sjálfstæðu fiskifræðingum og öðrum sérfræðingum sem starfa hér á landi. Mikilvægt er að samstarf, gagnaaðgangur og verkefnaskipting styðji við faglegt jafnræði og gagnsæi, og að lagaumgjörðin dragi ekki úr heilbrigðri samkeppni á markaði fyrir sérfræðipjónustu, heldur viðhaldi og styrki hana.

Að lokum, leggur landssambandið áherslu á gagnsæi og gott aðgengi að gögnum og skýra, sanngjarna framkvæmd þegar kemur að afhendingu og úrvinnslu gagna sem varða hagsmuni veiðifélaga. Væntir sambandið þess að umsögnin verði tekin til efnislegra meðferðar og að sambandinu verði tryggð aðkoma að næstu skrefum þessa máls.

Virðingarfyllst,
f.h. Landssambands veiðifélaga

Jóhann Helgi Stefánsson,
framkvæmdastjóri